

УДК: 351:37.013 / 7.071(7.077)

Лебедева Надія Анатоліївна,

аспірант кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: (063) 481 52 95, e-mail: vsesvit894@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4095-2631

Лебедева Надежда Анатольевна,

аспірант кафедри публічного адміністрування, Межрегиональная Академия управления персоналом, 03039, г. Киев, ул. Фрометовская, 2, тел.: (063) 481 52 95, e-mail: vsesvit894@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4095-2631

Lebedieva Nadiia Anatoliivna,

post-graduate student of the Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management, 03039, Kyiv, Str. Frometivska, 2, tel.: (063) 481 52 95, e-mail: vsesvit894@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4095-2631

DOI <https://doi.org/10.31618/vadnd.v1i11.26>

iv, Str. Frometivska, 2, tel.: (063) 481 52 95, e-mail: vsesvit894@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ПІДХОДІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ДО ПРОФЕСІЙНОГО ТА АМАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВ

Анотація. Схарактеризовано особливості використання основних підходів державного управління до професійного та аматорського мистецтва. Встановлено, що для держави вкрай необхідно забезпечити сприяння мистецького розвитку в усіх галузях його прояву. Рекомендовано застосування індикативного підходу в управлінні професійним та аматорським мистецтвом. Виявлено, що індикативне державне управління мистецтвом зможе перетворити суб'єктів управління на суб'єктів відповідальності, які будуть досягати чітко визначені духовно-виховні завдання і стануть підзвітними. Це сприятиме систематичному оцінюванню практики державного й муніципального управління професійним і аматорським мистецтвом та надасть змогу коригувати виховну політику на всіх рівнях влади, — держави, регіону, населеного пункту, окремої спілки митців.

Доведено, що формування професійного та аматорського мистецтва у системі державного управління має відбуватися через процес розуміння аспектів індивідуальної і групової поведінки, процедури системного аналізу, методів планування, мотивування і контролювання, кількісних методів

і прийняття рішень. Застосовуючи філософський підхід до досліджуваної проблеми, я вважаю, що здорове суспільство неможливо уявити без мистецтва. Людина за своєю сутністю прагне до прекрасного, до відтворення навколишнього світу крізь призму власних почуттів об'єктивної реальності у творах мистецтва. Саме тому для держави вкрай необхідно забезпечити сприяння мистецького розвитку в усіх галузях його прояву.

Відмічено, що одним з головних підходів державного управління до формування професійного та аматорського мистецтв автор цієї статті вважає філософський підхід. Існують також особливі зв'язки особистісних і соціальних факторів, які зумовлюють духовну кризу людини.

Ключові слова: системний, процесний, ситуаційний, індикативний, підхід, аматорське, професійне, мистецтво, державне управління.

ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОСНОВНЫХ ПОДХОДОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ И АМАТОРСКОМ ИСКУССТВЕ

Аннотация. Охарактеризованы особенности использования основных подходов государственного управления к профессиональному и любительскому искусству. Установлено, что для государства крайне необходимо обеспечить содействие художественного развития во всех сферах его проявления. Рекомендовано применение индикативного подхода в управлении профессиональным и любительским искусством. Выявлено, что индикативное государственное управление искусством сможет превратить субъектов управления в субъектов ответственности, которые будут достигать четко определенные духовно-воспитательные задачи и станут подотчетными. Это будет способствовать систематической оценке практики государственного и муниципального управления профессиональным и любительским искусством и позволит корректировать воспитательную политику на всех уровнях власти — государства, региона, населенного пункта, отдельного союза художников.

Доказано, что формирование профессионального и любительского искусства в системе государственного управления должно происходить через процесс понимания аспектов индивидуального и группового поведения, процедуры системного анализа, методов планирования, мотивации и контроля, количественных методов и принятия решений. Применяя философский подход к исследуемой проблеме, я считаю, что здоровое общество невозможно представить без искусства. Человек по своей сути стремится к прекрасному, к воссозданию окружающего мира сквозь призму собственных чувств объективной реальности в произведениях искусства. Именно поэтому для государства крайне необходимо обеспечить содействие художественного развития во всех сферах его проявления.

Отмечено, что одним из главных подходов государственного управления к формированию профессионального и любительского искусства автор данной статьи считает философский подход. Существуют также особые связи

личностных и социальных факторов, которые обуславливают духовный кризис человека.

Ключевые слова: системный, процессный, ситуационный, индикативный, подход, любительское, профессиональное искусство, государственное управление.

FEATURES OF USE OF THE MAIN APPROACHES OF PUBLIC ADMINISTRATION TO PROFESSIONAL AND AMATARIAN ARTS

Abstract. The article describes some peculiarities of using the basic approaches of state administration for professional and amateur arts. It is established that for the State it is necessary to provide an assistance to artistic development in all spheres of its appearance. The use of an indicative approach to professional and amateur art management is recommended. It is revealed that indicative state management of art will be able to transform the subjects of management into the subjects of responsibility, who will achieve clearly defined spiritual and educational tasks and become accountable. This will contribute to systematic assessment of the practice of state and municipal management of professional and amateur art and will allow to adjust educational policy at all levels of government – the state, the region, the settlement, a separate union of artists.

It is proved that the formation of professional and amateur arts in the system of public administration should take place through the process of understanding the aspects of individual and group behavior, the system analysis, planning methods, motivation and control, quantitative methods and decision making. Applying the philosophical approach to the problem under study, I believe that a healthy society can not be imagined without art. Man in its essence tends to be beautiful, to recreate the surrounding world through the prism of their own feelings of objective reality in works of art. That is why, for the state, it is extremely necessary to ensure the promotion of artistic development in all areas of its manifestation.

It is noted that one of the main approaches of the state administration to the formation of professional and amateur art is the author of this article considers the philosophical approach. There are also special connections of personality and social factors that determine the spiritual crisis of man.

Keywords: system, process, situational, indicative, approach, amateur, professional art, state administration.

Постановка проблеми. Принципи, методи і стилі разом з формами практичного управління в сукупності, у процесі розвитку науки про державне управління стали базисом впливу, що, у свою чергу, сформувало певні підходи. Такі комплекси

прагматичних структур і механізмів, що характеризують собою стратегії в науці, стали об'єктом уваги багатьох українських вчених.

Найпоширенішими вважають чотири підходи до управління. Це традиційний (коли виділяють різ-

ні управлінські школи, наприклад, “наукового управління”, “адміністративного управління”, “людських відносин та науки про поведінку”), системний, процесний та ситуаційний.

Як стверджує кандидат економічних наук О. С. Безродна, відомо більше 13 підходів до управління. Це: адміністративний, динамічний, інтеграційний, відтворювальний, комплексний, процесний, маркетинговий, поведінковий, нормативний, функціональний, кількісний, системний та ситуаційний” [1, с. 119].

На думку автора статті, слід зосередити увагу виключно на підходах, що можуть бути застосовані у синтезі формування механізмів державного управління щодо розвитку професійного та аматорського мистецтв. Першочерговим підходом щодо цієї сфери впливу вважаємо стратегічне управління, до якого можна віднести прийняття рішень з точки зору управлінської методології, системності, діагностики ситуації.

Український науковець В. А. Харченко вважає, що наслідком впровадження стратегічного управління стане підвищення позитивного результату фінансової та господарської діяльності. Науковець акцентує свою увагу на використанні теорії систем в управлінні. Саме це стало причиною формування системного підходу як методу пізнання. Системний підхід як спосіб мислення щодо організації розкриває всі елементи діяльності управління. У контексті нашого дослідження подібною організацією є спілка професійних, або аматорських митців. Такі складові системного підходу, як завдання, функції і методи,

пов’язуються між собою та впливають один на одного. Організація, крізь призму такого підходу, розглядається як система із входом (мета діяльності), виходом (результати діяльності), внутрішніми і зовнішніми зв’язками, факторами впливу” [2, с. 157]. Автор цієї наукової роботи погоджується з думкою В. А. Харченко щодо того, що за допомогою системного підходу можна дослідити розвиток і функціонування, структуру цілого, встановити особливі риси елементів організації і простежити взаємозв’язки та взаємодії. **Актуальність** розгляду інших підходів у державному управлінні розвитком професійного і аматорського мистецтв виникає як наслідок складних суспільно-політичних і економічних обставин, що склалися в наш час.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основним управлінським підходам присвячено багато наукових досліджень провідних українських науковців, таких як Ю. С. Колодій, І. В. Кононової, О. Кузьмін, Н. Петришин, Н. Сиротинської, В. Г. Семенової та ін. Цінність робіт згаданих науковців обумовлена тим, що підходи, які теоретично обґрунтовані вченими, є новими щодо впровадження у державно-управлінський простір професійного і аматорського мистецтв.

Мета статті — на основі аналізу наукових досліджень сучасних українських науковців обґрунтувати особливості використання основних підходів державного управління до професійного та аматорського мистецтв.

Виклад основного матеріалу. Маючи на увазі системний підхід, вва-

жаємо, що ефективність державного управління розвитком професійного та аматорського мистецтв у цілісній організації залежить від ефективності та взаємодії всіх частин цілого. Продовженням теорії систем вважаємо ситуативний підхід як спосіб державного мислення стосовно організації професійного та аматорського мистецтв, що розглядає конкретні мистецькі витвори.

Важко не погодитися з українським вченим В. А. Харченком, який окреслює такі фактори, які створили певні ситуації та стали найвпливовішими при визначенні переваг і недоліків, та ситуативних обмежень разом з обранням обмежень, наслідків ситуації, обрання специфічних прийомів і методів управління для будь-якої конкретної ситуації [2, с. 157]. Використання такого підходу до управління мистецтвом обов'язково матиме своїм наслідком ефективно досягнення управлінської мети.

Українські науковці О. Кузьмін, Н. Петришин, Н. Сиротинська зауважують, що ситуативний підхід має своїм підґрунтям ситуацію, як визначальний набір обставин, які впливають на організацію певний час. Подібний набір має за мету — добрати управлінські інструменти, щоб вирішити конкретні ситуації управління найбільш ефективно і досягти мети, що поставлена перед організацією [3, с. 3]. У нашому випадку це означає знайти стратегію держави у подоланні духовної кризи суспільства механізмами впливу мистецьких організацій на населення країни.

Враховуючи наукове дослідження вчених О. Кузьміна, Н. Петришин, Н. Сиротинської, вважаємо, що фор-

мування професійного та аматорського мистецтв у системі державного управління повинно відбуватися через процес розуміння аспектів індивідуальної і групової поведінки, процедури системного аналізу, методів планування, мотивування і контролювання, кількісних методів і прийняття рішень [3, с. 5].

Стосовно нашої теми стає зрозумілим, що такий підхід є слушним для мистецьких об'єднань і підприємств. У процесі державного стратегічного управління мистецтвом автор статті вважає доцільним використання системного підходу, який “дозволяє всебічно врахувати елементи управління (їх склад, міцність, рівень спільності у системі), структуру (тип структури, зв'язки, взаємозалежності на кількісному та якісному рівні), функціональне призначення (функцій підсистем, елементів), інтегративний аспект (виявлення цілей системи, протиріч та способів їх усунення, визначення основної ланки), комунікативний аспект (виявлення зв'язків із іншими підсистемами і елементами) та історичний аспект (дослідження етапів розвитку системи, прогнозування її перспектив)” [2, с. 157]. Такий підхід дає змогу керувати мистецькими об'єднаннями та підприємствами і забезпечувати досягнення цілей загальнодержавного значення.

Щоб реалізувати підходи, основні положення яких можна використати з метою забезпечення стратегічного державного управління формування професійного та аматорського мистецтв, треба зупинитись на підходах, які використовують на кожному етапі в межах стратегічного управління.

Це підходи — системний, процесний та функціональний. Як зазначають українські науковці — професор Л. І. Чернобай, О. І. Дума — сучасна наука оперує чотирма основними підходами до управління, а саме: процесним, системним, ситуаційним та функціональним. “Вони сформувалися еволюційно у ході розвитку науки про управління. Ефективність функціонування організації залежить не від окремих її складових, а є результатом тісної їх взаємодії. Еволюція системи відбувається в результаті її адаптації до викликів зовнішнього та внутрішнього середовища” [4, с. 189].

У формуванні професійного та аматорського мистецтв державне управління функціонуватиме ефективно в результаті тісної взаємодії як окремих митців, так і мистецьких об'єднань з органами влади. “Системний підхід розглядає діяльність підприємства як послідовність взаємопов'язаних процесів, що перетікають у всіх підрозділах, із залученням різних служб та орієнтованих на реалізацію стратегічних цілей” [1, с. 123]. Тобто всі підприємства, що мають відношення до створення мистецьких зразків, спроможні залучати різні державні служби з метою створення якісних творів мистецтва, унікальних за своїм виглядом і змістом. “Ситуаційний підхід базується на необхідності управління організацією через врахування набору обставин, що мають вплив на ефективність її функціонування” [4, с. 189]. Згідно із ситуаційним підходом можемо стверджувати, що найважливішим для ефективного формування професійного та аматорського мистецтв

у системі державного управління є виявлення ключових ситуаційних чинників, які найбільшою мірою впливають на їхню здатність бути конкурентно спроможними у переважній більшості ситуацій.

Українська вчена І. В. Кононова вважає, що ситуаційний підхід орієнтує управлінців на використання можливостей прямого застосування науки до конкретних ситуацій та умов. Ситуація, за її твердженням, є ядром цього підходу. Обставини, що складають конкретний набір чинників впливу на будь-яке підприємство у певний момент часу вимагають від керуючої системи саме ситуаційного мислення [5, с. 147]. Управління, яке здійснюється ситуативно, має своїм наслідком рішення, яке не відповідає встановленим планам роботи. Воно виявляє потенційні проблеми. Для такого підходу потрібна управлінська децентралізація, яка забезпечить необхідну гнучкість структури організації разом із швидкою реакцією на умови, що змінюються постійно [5, с. 147]. У нашому випадку, наприклад, при створенні художнього кінофільму виникають різні непередбачувані ситуації, починаючи із затвердження локації зйомок і закінчуючи формуванням кошторису фільму. При таких ситуаціях виникає необхідність залучення саме державних структур щодо вирішення ситуаційних питань.

При проведенні аналізу сильних та слабких сторін, можливостей або загроз, що склалися на певний момент часу, доцільно застосовувати ситуаційний підхід. Положення ситуаційного підходу також необхідні керуючій системі при формуванні

альтернативи, при оцінках і виборі стратегії, коли треба розглянути різні напрями майбутнього розвитку мистецького об'єднання. Коригування стратегії також здійснюється в межах даного підходу, залежно від зовнішніх та внутрішніх змін [1, с. 124].

Виходячи із твердження професора з міжнародного підприємництва, кандидата економічних наук Л. І. Чернобай [4, с. 190] про те, що функціональний підхід ґрунтується на комплексному вивченні основних функцій управлінської системи, узгоджене використання яких сприяє досягненню тактичних і стратегічних цілей підприємств, автор цього дослідження вважає, що функціональний підхід у контексті формування державного управління професійним та аматорським мистецтвом полягає в тому, що мистецька діяльність розглядатиметься як сукупність функцій, необхідних для здійснення завдань державного управління. Після встановлення функцій створюються об'єкти, які є альтернативою для виконання з наступним вибором одного з них, якому потрібен мінімум витрат.

Як стверджують науковці, процесний підхід є управлінським підходом, який спрямований на створення політики та процедур керування роботою організації, які дадуть змогу найбільш ефективно досягати організаційних цілей. Безперервні, взаємопов'язані дії, у такому випадку, сприяють досягненню загальної мети організації [4, с. 190].

Особливо важливими, на думку кандидата економічних наук О. С. Безродної, є нові управлінські принципи, що формують розумін-

ня побудови на функціональному і ситуативному підходах" [1, с. 172]. Вчена описує поняття "стратегічне управління", виділяючи процесний, функціональний, інституціональний та концептуальний підходи [1, с. 114].

Український науковець Ю. С. Колодій також виділяє системний, процесний, ситуативний, предметний та функціональний підходи до управління. Системний підхід вчений окреслює як такий, що визначає основні організаційні елементи і адаптує їх до вищого рівня [6, с. 172].

На думку автора цього дослідження, державне управління у сфері мистецтва доцільно розглядати як процес, тому що робота з досягнення цілей за допомогою інших є серією безперервних взаємопов'язаних дій.

За твердженням Юрія Степановича Колодій, подібні дії є процесуальними управлінськими функціями, сума яких являє собою весь процес управління. Процесний підхід відображає інтеграцію всіх видів діяльності у єдиний ланцюг. "При цьому увага фокусується на взаємозв'язку окремих дій, кожна з яких, своєю чергою, є процесом" [6, с. 173]. Виходячи з такого твердження українського науковця, можемо говорити про те, що управління сферою мистецтва — це управлінські функції, які змінюються у динаміці в часі і просторі та тісно пов'язані між собою. Вихідним положенням ситуативного підходу є твердження, що єдиного способу організації не існує. На різних стадіях розвитку підприємства потрібні за типами різні організаційні структури [6, с. 173]. Ситуаційний підхід формування державного управління професійним та аматорським мисте-

цтвами не можна обмежувати окремою галуззю професійного та аматорського мистецтв.

Ми цілком поділяємо думку Ю. С. Колодій у тому, що за допомогою ситуативного підходу можна реалізувати адаптивний принцип стратегічного управління, що є основним принципом стратегічного управління”, у нашому випадку — стратегічного державного управління мистецтвом. Сутність підходу полягатиме в тому, що система планування, організаційна структура і культура організації будуть реакцією на зміни зовнішнього середовища [6, с. 173].

У формуванні державного управління професійним та аматорським мистецтвом суть предметного підходу полягає в удосконаленні кожного об'єкта, що існує, у кожному матеріально-технічному забезпеченні.

Ще один важливий, на наш погляд, підхід — це індикативний. Як стверджує український науковець Ю. С. Колодій, такий підхід управління перетворить суб'єкти управління на суб'єктів відповідальності. І це добре, тому що відбудеться переорієнтація на досягнення чітких соціально-економічних завдань. Кінцевий результат стане підконтрольним і підзвітним. Механізм чітко визначених індикаторів допоможе надавати систематичну оцінку практиці державного й муніципального управління. Як наслідок, дасть можливість коригувати культурно-мистецьку політику на всіх рівнях — державному, регіональному, окремого мистецького підприємства. “У підсумку, це означає — технологічно спрямувати адміністративні процедури регулювання економіки й суспільних

відносин на досягнення кінцевих цілей і результатів” [6, с. 177]. Тобто у контексті цієї статті індикативне державне управління мистецтвом зможе перетворити суб'єктів управління на суб'єктів відповідальності, які будуть досягати чітко визначені духовно-виховні завдання і стануть підзвітними. Згаданий механізм сприятиме систематичному оцінюванню практики державного й муніципального управління професійним і аматорським мистецтвом та дасть змогу коригувати виховну політику на всіх рівнях влади — держави, регіону, населеного пункту, окремої спілки митців. “Індикативне управління й планування передбачає розроблення державних рішень не на основі загальних політичних намірів і абстрактних завдань, а на підставі чітких кількісних та якісних параметрів, яких повинні досягнути органи влади й управління у визначений термін” [6, с. 177].

Розглянемо функції індикативного управління у формуванні професійного та аматорського мистецтв у системі державного управління. По-перше, це постановка цілей і прогнозування, які полягають у вихованні суспільства і суспільної свідомості. До постановки цілей входять три складові пункти: аналіз початкового рівня стану об'єкта індикативного управління, встановлення цілей, прогнозування. Після того як визначено мету, державним управлінням повинно бути здійснено планування, до якого входить інвестиційна програма, державне замовлення і, обов'язково, бюджет. Від планування витікатиме управління фінансуванням, внаслідок чого існуватиме державне управління реалізацією

мистецьких витворів, засоби обліку, контролю та регулюванням прибутку. Управління реалізацією обов'язково матиме нормативно-правове і методичне забезпечення, яке, у свою чергу, перейде до інформаційного забезпечення. Отже, маємо циклічну конструкцію функції індикативного управління у формуванні професійного та аматорського мистецтва у системі державного управління.

На думку сучасної української вченої, кандидата економічних наук, доцента І. В. Кононової, історія управління взагалі дає можливість виділити такі сутнісно-рольові підходи управління: управління як мистецтво, управління як наука, управління як процес, управління як функція. Здатність ефективного застосування накопиченого досвіду вчена визначає мистецтвом, оскільки це сприяє спрямуванню зусиль членів всього колективу на досягнення спільних цілей [5, с. 147]. Надаючи визначення управлінню як науки дослідниця акцентує свою увагу на наявності предмета вивчення, специфічних проблемах і підходах їх вирішення, на встановленні причинно-наслідкових зв'язків. Єдиний ланцюг усіх видів діяльності в інтеграції для рішення управлінських проблем визначено як процес [5, с. 147].

В якості функції управління реалізується через дії планування, організації, розпорядження, координування, контролю, мотивації, керівництва, комунікації, дослідження, оцінки, прийняття рішень, підбору кваліфікованих фахівців, представництва, ведення переговорів, укладення угод [5, с. 147].

На думку кандидата економічних наук В. Г. Семенової, реалізація певних функцій управління є базовим поняттям і не залежить від того, який підхід в управлінні реалізується. “Незалежно від того, на що спрямована управлінська діяльність (на управління функціональними підрозділами або на управління бізнес-процесами), потрібно чітко визначити за допомогою планування обсяги виробництва, необхідні ресурси, етапи та терміни виконання; організувати основні і допоміжні процеси; здійснювати контроль за реалізацією та досягненням необхідних показників; координувати діяльність всіх елементів процесу; мотивувати працівників на виконання обов'язків” [7, с. 279]. Реалізація цих функцій не передбачає чітко визначеної послідовності, на думку вченої, тому що “під впливом факторів зовнішнього і внутрішнього середовища відбувається безперервний процес коригування діяльності підприємства, в тому числі організації, планів, контрольних та координуючих заходів” [Там само].

Існує ще один підхід до формування професійного та аматорського мистецтва у системі державного управління, про який також треба пам'ятати — це історичний підхід, який дає нам можливість вивчати досвід, що існував у державному управлінні мистецтвом України до проголошення Незалежності. Він допомагає запобігти помилкам, що були притаманні підходам формування професійного і аматорського мистецтва у системі державного управління в минулому. Необхідно враховувати недоліки попереднього досвіду тому, що, фактично, управлінська ієрархія

залишається схожою. Історичний підхід реалізовано у науковій роботі сучасної української вченої, кандидата історичних наук Л. Крупник, яка розглянула проблему державної політики у сфері українського професійного мистецтва в часи “радянської тоталітарної системи”. За твердженням дослідниці, із суспільного життя було вилучено історичну пам’ять, релігійну свідомість, що є головними складовими духовності нашого народу, пройшла заміна їх ідеологічними догмами, що завдало українській культурі величезні втрати [8, с. 2]. Дослідниця провела ґрунтовний аналіз та переосмислення процесів державного управління українським професійним мистецтвом радянської епохи.

Досліджуючи проблеми мистецтва у системі державного управління, доцільно мати на увазі історичний контекст взаємозв’язків держави та професійного і аматорського мистецтв. Звернемося до наукових досліджень української вченої Л. Крупник, яка зауважує, що у радянський період відбулося збільшення чиновницько-бюрократичного апарату в системі культурних закладів. Саме державний апарат надавав кошти як бюджетні, так і дотаційні установам культури. Таким чином, це сприяло тому, що митці підпадали у залежність від бюрократії, від чиновників [8, с. 10].

Головним недоліком управління мистецтвом було те, що “здійснення головної управлінської функції виконували партійні структури. Однак влада намагалась не конфліктувати з представниками професійного мистецтва, тому надавала програму

фінансової підтримки творчого процесу республіки, яка була цілеспрямованою і досить дієвою” [8, с. 11].

Таким чином, маючи багато недоліків, система державного управління професійним і аматорським мистецтвом, з точки зору історичного підходу, забезпечувала стабільне функціонування галузі мистецтв та забезпечувала заохочення талановитих особистостей до співпраці.

З точки зору функціонування такої структури, як соціально-культурне будівництво, вчені характеризують її як об’єднуючу в собі різні напрями діяльності систему держави. Це — діяльність щодо задоволення естетичних, інтелектуальних та інших духовних потреб людей, їх соціальний захист, формування особи, її навчання й виховання [9].

Українська вчена І. Щербакова зауважує, що кризовий стан сучасного українського суспільства можна зумовити фінансовою кризою та змінами, що являють собою трансформації в останні десятиріччя. На думку вченої, з’ясування причин виникнення духовної кризи особистості, чинників її подолання вимагають уваги науковців [10, с. 2]. Здорове суспільство неможливо уявити без мистецтва. Людина за своєю сутністю прагне до прекрасного, до відтворення навколишнього світу крізь призму власних почуттів об’єктивної реальності. Саме тому для держави вкрай необхідно забезпечити сприяння мистецького розвитку в усіх галузях його проявів. Це шлях подолання кризи духовної.

Соціально-філософський аналіз теоретичних і методологічних засад дослідження духовної кризи

особистості містить причини кризи державно-соціальної, тому зупинимось на аспекті первинної складової держави, суспільства, особистості. Кандидат філософських наук І. М. Щербакова з'ясувала фізичні, ментальні та соціальні причини кризи, особливості перебігу і динаміку, чинники подолання і основні напрями духовного оновлення як на рівні окремої особистості, так і суспільства в цілому [10].

Отже, одним з головних підходів державного управління до формування професійного та аматорського мистецтв вважаємо філософський підхід. Існують також особливі зв'язки особистісних і соціальних факторів, які зумовлюють духовну кризу людини.

Щоб цьому запобігти, треба вдосконалювати державне управління професійним і аматорським мистецтвом. Мистецтво є одним із інструментів освітнього процесу, оскільки все найкраще, що створене людством, відбито у мистецьких творах. Кризу духовну породжує стан невизначеності, який є станом втрати духовної рівноваги. Він є наслідком порушення системи ціннісних орієнтацій людини, коли вона відокремлюється від духовного початку. Саме тому важливо сформулювати правильну систему державного управління мистецтвом, щоб запобігти духовній кризі нашого суспільства.

Оскільки, як доведено І. Щербаковою, сучасне суспільство вражене духовною кризою й основні чинники її подолання є такі, як припинення соціально-економічної кризи, що можливо тільки за допомогою дер-

жави. Державне управління у сфері мистецтв повинно здійснювати розробку і впроваджувати державні антистресові програми розвитку особистості і суспільства.

Основними чинниками подолання духовної кризи особистості в сучасних умовах бажано впровадження ефективних соціально-економічних і політичних реформ щодо підтримки розвитку професійного і аматорського мистецтв, які здатні забезпечити повноцінне існування особистості на рівні мистецтва у системі державного управління [10].

Висновки і пропозиції. Проаналізувавши наукові дослідження українських вчених, можна стверджувати, що вплив мистецтва на оздоровлення суспільства є можливим, якщо підтримувати і вдосконалювати державне управління мистецької сфери. Мистецтво зміцнює силу духу, гармонізує форми прояву духовності, що, у свою чергу, змінює суспільне.

Враховуючи праці сучасних науковців, вважаємо, що формування професійного та аматорського мистецтв у системі державного управління повинно відбуватися через процес розуміння аспектів індивідуальної і групової поведінки, процедури системного аналізу, методів планування, мотивування і контролювання, кількісних методів і прийняття рішень. Застосовуючи філософський підхід до досліджуваної проблеми, здорове суспільство неможливо уявити без мистецтва. Людина за своєю сутністю прагне до прекрасного, до відтворення навколишнього світу крізь призму власних почуттів об'єктивної реальності

у творах мистецтва. Саме тому для держави вкрай необхідно забезпечити сприяння мистецького розвитку в усіх галузях його прояву. Це шлях подолання кризи духовної. Рекомендуємо вдосконалювати державне управління професійним і аматорським мистецтвом.

Ще один важливий підхід — індикативний. Тобто у контексті цієї статті індикативне державне управління мистецтвом зможе перетворити суб'єктів управління на суб'єктів відповідальності, які будуть досягати чітко визначені духовно-виховні завдання і стануть підзвітними. Згаданий механізм сприятиме систематичному оцінюванню практики державного й муніципального управління професійним і аматорським мистецтвом та дасть змогу коригувати виховну політику на всіх рівнях влади — держави, регіону, населеного пункту, окремої спілки митців.

Індикативне управління у формуванні професійного та аматорського мистецтв у системі державного управління здійснюватиметься завдяки визначенню мети і прогнозування, які полягають у вихованні суспільства і суспільної свідомості. До мети входять три складові пункти: аналіз початкового рівня стану існування професійного і аматорського мистецтва у системі державного управління, встановлення цілей, прогнозування. Після того, як визначено мету, державним управлінням повинно бути здійснено планування. До планування входять інвестиційна програма, державне замовлення і, обов'язково, бюджет. Від планування витікатиме управління фінансуванням, як наслідок, існува-

тиме державне управління реалізацією мистецьких витворів, засобів обліку, контролю та регулюванням прибутку. Управління реалізацією обов'язково матиме нормативно-правове і методичне забезпечення, яке, у свою чергу, перейде до інформаційного забезпечення.

Отже, маємо циклічну конструкцію функції індикативного управління у формуванні професійного та аматорського мистецтва в системі державного управління. Представлення стратегічного управління у вигляді етапів є реалізацією процесного підходу до управління мистецтвом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Безродна О. С.* Розподіл інструментів та підходів до стратегічного управління банком за його етапами // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми, теорії та практики. — 2012. — № 4 (20). — С. 113–132.
2. *Харченко В. А.* Системний підхід до стратегічного управління підприємством // Екон. вісн. Донбасу. — 2013. — № 1 (31). — С. 157–161.
3. *Кузьмін О., Петришин Н., Сиротинська Н.* Нова парадигма побудови систем менеджменту // Наук. вісн. “Демократичне врядування”. — Вип. 6. — 2010 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnik6/fail/Syrotynska.pdf
4. *Чернобай Л. І., Дума О. І.* Теоретичні основи формування процесно-структурованого підходу у менеджменті / Нац. ун-т Львівська політехніка [Електронний ре-

- сурс]. — Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua>
5. Кононова І. В. Аналіз підходів до управління підприємством в сучасних умовах // зб. наук. пр. НАН України “Прометей”. — 2013. — № 1 (40). — С. 146–151.
 6. Колодій Ю. С. Функціональний підхід до індикативного управління розвитком будівельної галузі // зб. наук. пр. “Науковий вісник НЛТУ України”. — 2010. — Вип. 20.7. — С. 172–177.
 7. Семенова В. Г. Методи управління інтелектуальною власністю підприємств: процесний підхід / В. Г. Семенова // Екон. аналіз : зб. наук. пр. / Тернопільський нац. екон. ун-т; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. — Тернопіль : Вид.-поліграф. центр Тернопільського нац. екон. ун-ту “Економічна думка”. — 2015. — Т. 20. — С. 277–284.
 8. Крупник Л. О. Державна політика у сфері українського професійного мистецтва (1965–1985) : автореф. дис. ... канд. істор. наук : спец. 07.00.01 “Історія України” / Л. О. Крупник. — Львів, 2003. — 21 с.
 9. Битяк Ю. П. Адміністративне право України / Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, О. В. Дьяченко та ін. — К.: Юрінком Інтер, 2007. — 544 с.
 10. Щербакова І. М. Філософія подолання духовної кризи особистості засобами освіти в період глобалізації та інформатизації революції : автореф. дис. ... канд. філософ. наук : спец. 09.00.10 “Філософія освіти” / І. М. Щербакова. — Київ, 2011. — 22 с.
- REFERENCES** —————
1. Bezrodna O. S. (2012), Rozpodil instrumentiv ta pidkhodiv do stratehichnoho upravlinnya bankom za yoho etapamy [Distribution of tools and approaches to strategic management of the bank in its stages] // *Ekonomika ta upravlinnya pidpryyemstvamy mashynobudivnoyi haluzi: problemy, teoriiyi ta praktyky.* — Vol. 4. — P. 113–132.
 2. Kharchenko V. A. (2013), Systemnyy pidkhdid do stratehichnoho upravlinnya pidpryyemstvom [System approach to strategic enterprise management] // *Ekonomichnyy visnyk Donbasu.* — Vol. 1 (31). — P. 157–161.
 3. Kuz'min O., Petryshyn N., Syrotyn'ska N. (2010) Nova paradyhma pobudovy system menedzhentu [New paradigm for constructing systems manager] // *Naukovyy visnyk “Demokratychnе vryaduvannya”.* — Vol. 6. — Available at: http://lvivacademy.com/vidavnytstvo_1/visnyk6/fail/Syrotynska.pdf (Accessed 05.02.2017)
 4. Chernobay L. I., Duma O. I. Teoretychni osnovy formuvannya protsesno-strukturovanoho pidkhdodu u menedzhmenti [Theoretical foundations of the formation of a process-structured approach in management] *Natsional'nyy universytet Lviv'ska politekhniky*, available at: <http://ena.lp.edu.ua> (Accessed 05.02.2017)
 5. Kononova I. V. (2013), Analiz pidkhodiv do upravlinnya pidpryyemstvom v suchasnykh umovakh [Analysis of enterprise management approaches in modern conditions]: *zb. nauk. prats' NAN Ukrayiny “Prometey”.* — Vol. 1 (40). — P. 146–151.
 6. Kolodiy Yu. S. (2010), Funktsional'nyy pidkhdid do indykatyvnoho upravlinnya rozvytkom budivel'noyi haluzzi [Functional approach to indicative management of the development construction industry]: *zb. nauk. prats' “Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny”.* — Vol. 20. — P. 172–177.
 7. Semenova V. H. (2015), Metody upravlinnya intelektual'noyu vlasnistyu

- pidpryemstv: protsesnyy pidkhid [Methods of management at intellectual property enterprises: a process approach], Ekonomichnyy analiz : zb. nauk. prats' Ternopil's'kyy natsional'nyy ekonomichnyy universytet; Vydavnycho-polihrafichnyy tsentr Ternopil's'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu "Ekonomichna dumka". – Vol. 20. – Ternopil. – P. 277–284.
8. *Krupnyk L. O.* (2003) "Derzhavna polityka u sferi ukrayins'koho profesijnoho mystetstva (1965–1985)" na zdobuttya nauk. stupenya kand. istorychnykh nauk. Thesis, istoriya Ukrayiny, L'viv, Ukraine.
 9. *Bytyak Yu. P., Harashchuk V. M., D'yachenko O. V.* (2007), Administratyvne pravo Ukrayiny [Administrative law of Ukraine], Yurinkom Inter, Kyiv, Ukraine.
 10. *Shcherbakova I. M.* (2011) "Filosofiya podolannya dukhovnoyi kryzy osobystosti zasobamy osvity v period hlobalizatsiyi ta informatyzatsiyi revolyutsiyi", nauk. stup. kand. filosof. nauk. Thesis, filosofiya osvity, Kyiv, 22 p.